

Ár 2016, föstudaginn 30. september, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hrannar Már Gunnarsson, Unnur Erla Jónsdóttir og Elísabet Júlíusdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 43/2016:**

M
gegn
F.

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 11. ágúst 2016, með kvörtun sóknaraðila, dags. sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 12. ágúst 2016, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 8. september 2016. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar sama dag og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 30. september 2016.

II.

Málsatvik.

Þann 25. nóvember 2008 gaf A, út veðskuldabréf nr. X til FF, forvera varnaraðila, upphaflega að fjárhæð kr. 2.200.000. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð vegna lánsins gagnvart varnaraðila, ásamt eiginkonu sinni, sem er ekki aðili þessa máls.

Skuldabréfið var gefið út í gildistíð samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá árinu 2001 (hér eftir samkomulagið). Sóknaraðili ritaði undir skuldabréfið sem sjálfskuldarábyrgðaraðili ásamt því að undirrita niðurstöður greiðslumats og hann staðfesti einnig að hafa kynnt sér fræðslurit varnaraðila um sjálfskuldarábyrgðir. Samkvæmt niðurstöðu greiðslumats taldi sparisjóðurinn að lántakandi gæti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu.

Útgefandi skuldabréfsins leitaði greiðsluaðlögunar þann 16. nóvember 2010 og fékk samning þann 4. september 2012. Samkvæmt samningnum skyldu 80% eftirstöðva sammingsins falla niður við lok hans. Óumdeilt virðist að varnaraðili hafi ekki beint neinum innheimtutilraunum að sóknaraðila á meðan á greiðsluaðlögun stóð og að hann hafi ekki fengið tilkynningar um að bréfið væri ekki í skilum. Þegar samningnum lauk barst sóknaraðila tilkynning frá varnaraðila þar sem sóknaraðili var hvattur til að semja við varnaraðila um ábyrgð sína. Þá var fullyrt í bréfinu að ábyrgð sóknaraðila uppfyllti skilyrði samkomulags eða laga sem í gildi voru þegar til ábyrgðarinnar var stofnað.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili telur að FF hafi sniðgengið skyldur sínar skv. samkomulaginu að verulegu leyti við stofnun ábyrgðarinnar. Hafi niðurstaða greiðslumatsins verið kolröng og hafi veitt sóknaraðila verulega villandi sýn á fjárhagsstöðu lántaka umrætt sinn. Málsástæður sóknaraðila séu eftirfarandi:

1. Greiðslumatið hafi einungis getað talist jákvætt tímabundið á meðan langstærsta fjárskuldbinding lántaka væri í frystingu.
2. Villur hafi verið gerðar við gerð greiðslumatsins.
 - a. Ekki hafi verið tekið tillit til greiðslubyrði lánsins sem hafi verið að taka.
 - b. Greiðslubyrði af skuldbreytingarláni sé augljóslega röng.
 - c. Ekki hafi verið gert ráð fyrir TM-bílaláni lántaka.

Sóknaraðili vísar til þess að greiðslumat sé grundvallargagn fyrir ábyrgðarmann þegar hann taki ákvörðun um að gangast í ábyrgð. Niðurstaða greiðslumats eigi að sýna ábyrgðarmanni hvort líkur standi til þess að skuldari standi einn og óstuddur undir greiðslubyrði lánsins eða hvort líkur standi til þess að reyna muni á ábyrgðina. Ábyrgðarmaður á þannig að nýta sér niðurstöður greiðslumats til að meta hvort líklegt sé að ábyrgðin falli á hann. Sóknaraðili byggir á því að hann hafi aldrei séð fjárhagsyfirlitið frá varnaraðila og að það hafi ekki legið fyrir við undirritun á niðurstöðum greiðslumatsins. Umrætt fjárhagsyfirlit sé með afar óhefðbundnu sniði þar sem það hafi gert ráð fyrir frystingu á afborgunum af húsnæðisláni lántaka. Af lestri skjalsins að dæma sé greiðslugeta umsækjanda neikvæð um 85.420 kr. á umsóknardegi. Þá sé lagt til grundvallar að greiðslur af láni Íbúðalánasjóðs nr. Y (fjárhæð 20.546.600) séu frystar og þá verði greiðslugeta jákvæð um 7.563 á meðan frystingin varir en verði svo neikvæð um 99.540 kr. að frystingunni lokinni.

Að ofangreint skuli hafa leitt til þess að varnaraðili hafi kynnt sóknaraðila jákvæða niðurstöðu greiðslumats, þ.e. að lántaki gæti staðið við skuldbindingar sínar sé ofar skilningi sóknaraðila. Slíkt greiðslumat sem gerir ekki ráð fyrir að skuldari standi við allar skuldbindingar geti ekki talist vera greiðslumat sem uppfylli skilyrði 3. gr. samkomulagsins. Ljóst megi vera að sóknaraðili byggði ákvörðun sína um að gangast í umrædda ábyrgð á niðurstöðu greiðslumatsins. Samkvæmt niðurstöðum hafi sóknaraðili mátt búast við því að lántaki gæti staðið í skilum við afborganir lánsins miðað við óbreytta fjárhagsstöðu. Sóknaraðili hafi enga vitneskju haft um að ekki fengist jákvæð niðurstaða úr greiðslumatinu nema að fryst yrði húsnæðislán lántaka sem sé jafnframt langstærsta lán lántaka.

Þá skipti orðalagið í niðurstöðu greiðslumatsins einnig máli, en hún hafi verið orðuð svo: „*Niðurstaða greiðslumats bendir til þess að lántakandi geti efnit skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu.*“ Þetta sé hins vegar augljóslega efnislega rangt enda ljóst að greiðslugetan yrði aftur neikvæð þegar tími frystingar væri uppurinn.

Af þessu sem og 3. gr. samkomulagsins leiðir að fjármálafyrirtækinu hafi borið skylda til að upplýsa sóknaraðila um að greiðslumat lántaka væri neikvætt og hafi fengið sérstakt samþykki frá sóknaraðila um að hann myndi engu að síður vilja gangast í ábyrgð. Það hafi ekki verið gert.

Sóknaraðili byggir ennfremur á því að greiðslumatið sé efnislega rangt og ýmsar villur megi þar finna sem veruleg áhrif hafi haft á niðurstöðu þess.

a. Í greiðslumatinu sé ekki einu sinni gert ráð fyrir afborgunum af láninu sem hafi verið að taka, þ.e. lán nr. X. Að áliti sóknaraðila sé þetta með öllu óskiljanlegt og til

marks um hvaða vinnubrögð hafi verið höfð uppi við gerð greiðslumatsins. Ráðgert hafi verið að fyrsta afborgun lánsins yrði kr. 63.758,- svo sem sjá megi í greiðsluáætlun lánsins. Niðurstaða greiðslumatsins hafi verið jákvæð um kr. 7.563,- á meðan frýsting stæði yfir og ljóst mátti vera að greiðandi gæti ekki einu sinni greitt fyrstu afborgun af láninu sem hann hafi verið að taka.

b. Neðst í umræddu greiðslumati sé gert ráð fyrir nýju skuldbreytingarláni að fjárhæð kr. 288.000 til 60 mánaða með greiðslubyrði að fjárhæð 1.460 kr. á mánuði. Augljóst mætti vera að þetta gengi ekki upp, enda séu $1.460 \times 60 = 87.600$. Sóknaraðili hafi óskað eftir afriti af umræddu skuldabréfi frá Íbúðalánasjóði og hafi þá komið í ljós að fjárhæð skuldbreytingarlánsins sé enn fremur röng. Réttilega sé hún kr. 495.918 og skyldi greiðast á 10 árum eða 5.209 kr. pr. mánuð án verðbóta. Skuldbreytingarlánið sé dagsett sama dag og niðurstaða greiðslumats.

c. Sóknaraðili áætlar að við gerð greiðslumatsins í nóvember 2008 hafi legið fyrir skattframtal lántaka 2008 vegna skattársins 2007. Hafi sú meginregla gilt við gerð greiðslumata á þessum tíma að lántaki hafi lagt fram skattskýrslur undanfarinna ára. Á framtalinu sé getið um TM-bílalán sem hvergi sé getið um í greiðslumatinu. Þó sé reyndar getið um að lántaki eigi Toyota Camry sem að TM-bílalánið sneri að. Sóknaraðili hafi aflað gagna um bílalánið á þeim tíma sem lánið hafi verið veitt. Þann 25. nóvember 2008 hafi uppgreiðsluverðmæti lánsins verið kr. 570.222. Þá hafi 6 afborganir verið í vanskilum á umræddum tíma en heildarvanskil hafi verið kr. 148.851. Mánaðarleg afborgun lánsins hafi verið um kr. 23.000. Hvergi sé getið um þetta lán í greiðslumatinu. Þá sé ekki tekið tillit til greiðslubyrði þess. Í ljósi þess að lánsins hafi verið getið í skattframtali lántaka verði að ganga út frá því að sparisjóðurinn hafi haft alla burði til að afla sér upplýsinga um það. Ef gert hefði verið ráð fyrir láninu í umræddu greiðslumati mætti vera ljóst að það hefði orðið neikvætt.

Til grundvallar kröfu sinni fyrir nefndinni byggir sóknaraðili á 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa (smnl.). Samkvæmt ákvæðinu megi víkja samningi til hliðar í heild eða að hluta, eða breyta, ef það yrði talið ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bera hana fyrir sig. Við mat á þessu skuli einnig líta til efnis samnings, stöðu samningsaðila, atvika við samningsgerðina og atvika sem síðar komu til.

Sé horft til efnis samnings sé ljóst að sóknaraðili hafi engan persónulegan ávinning haft af því að gangast í ábyrgð fyrir son sinn.

Sé horft til stöðu samningsaðila sé ljóst að sóknaraðili er sjómaður og hafi enga sérþekkingu í fjármálum eða fjármálagæringum ólíkt forvera varnaraðila, sem sé fjármálafyrirtæki með meðfylgjandi sérþekkingu.

Sé horft til atvika við samningsgerðina sé ljóst af fyrri umfjöllun að forveri varnaraðili hafi farið verulega á svig við skyldur sínar samkvæmt samkomulaginu. Sóknaraðili telur að allir þeir þættir sem tilgreindir hafa verið séu til þess fallnir að hafa áhrif á ákvörðun hans um að gangast í umrædda ábyrgð. Af hálfu sóknaraðila sé á því byggt að hann hafi verið blekktur til að ganga í umrædda ábyrgð. Hann hafi gengið í umrædda ábyrgð á þeirri forsendu að lántaki stæðist greiðslumat en raunin hafi verið þveröfug.

Sóknaraðili telur að allt ofangreint virt í senn eigi að leiða til þess að ábyrgð skuli felld úr gildi í samræmi við kröfur sóknaraðila.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili byggir á því að sóknaraðili hafi undirritað niðurstöðu greiðslumats. Þar sem komi fram orðrétt: „*Sparisjóðurinn ber ekki ábyrgð á greiðslumatinu ef lántaki hefur veitt rangar eða ófullnægjandi upplýsingar um fjárhag sinn. Jákvæð niðurstaða greiðslumats felur ekki í sér tryggingu fyrir því að skuldari efni skyldur sínar.*“ Greiðslumatið hafi verið unnið eftir gögnum sem bárust frá lántaka og samkvæmt samkomulaginu hvíli engin skylda á lánveitanda að staðreyna þau gögn sem honum berast.

Sóknaraðili byggir á því að ekki hafi verið tekið tillit til greiðslubyrði hins nýja láns. Með því láni sem um ræðir hafi verið að endurfjármagna fyrri skuldir lántaka, yfirdrátt frá sparisjóðnum. Sé þessu lýst í yfirliti yfir eignir og skuldir og verður hluti af útreikning af mánaðalegum greiðslum.

Þá byggir sóknaraðili á því að fjárhagsyfirlit hafi verið með óhefðbundnu sniði þar sem fryst húsnæðislán sé ekki hluti af heildarafborgunum. Niðurstaða greiðslumats hafi verið jákvæð á þeim tíma sem lántaka hafi farið fram og benti til þess að lántakinn gæti staðið við skuldbindingar sínar. Ekki verði séð með hvaða öðrum hætti sparisjóðurinn hafi getað tryggt sér sönnun á því að ábyrgðarmaður hafi kynnt sér greiðslumat en með skriflegri staðfestingu hans þar að lútandi. Í samkomulaginu séu engar sérstakar skyldur lagðar á lánveitanda til að upplýsa ábyrgðarmenn sérstaklega um tölulegar forsendur eða niðurstöður greiðslumats. Þetta hafi verið staðfest í dómum Hæstaréttar annars vegar í máli nr. 141/2012 og hins vegar í máli nr. 575/2012.

Kjarni málsins sé að upplýsingaskylda varnaraðila hafi verið uppfyllt þar sem sóknaraðila hafi verið kleift að kynna sér tölulegar forsendur greiðslumatsins/fjárhagsyfirlitsins áður en gengist hafi verið við skuldbindingunni.

Sóknaraðili hafi undirritað og staðfest í skjalinu „Niðurstaða greiðslumats“ að hafa kynnt sér fræðslubækling bankans og sé það í samræmi við þá skyldu sem 4. gr. samkomulagsins býður. Í bæklingnum sé vísað til samkomulagsins og hafi verið greint frá helstu atriðum þess, sérstaklega séu þar ábyrgðarmenn hvattir til að kynna sér greiðslugetu lántaka. Ekki verði séð með hvaða öðrum hætti sparisjóðurinn hafi getað tryggt sér sönnun á því að ábyrgðarmaður kynnti sér upplýsingabækling en með skriflegri staðfestingu ábyrgðarmanns þar að lútandi.

Ekki sé unnt að fallast á þær röksemdir sóknaraðila sem lúta að aðstöðumun eða bágrri stöðu hans við útgáfu ábyrgðarinnar. Sóknaraðili hafi verið fjárráða þegar hann gekkst í ábyrgðina og mátti hinum vera vel ljóst að þau skjöl sem hann hafi skrifað undir myndu fela í sér að hann væri að takast á hendur ábyrgð á greiðslu umrædds veðskuldabréfs, gögnin hafi ekki þess eðlis að samningsaðilar hafi þurft sérþekkingu til að skilja hvað í þeim fólst.

Jafnvel þótt nefndin telji við útgáfu veðskuldabréfsins, að það hafi ekki verið fyllilega gætt að ákvæðum samkomulagsins, bendir varnaraðili á að sú ástæða ein og sér geti ekki valdið ógildingu ábyrgðar sóknaraðila, enda sé ekki að finna sérstakar ógildingarreglur í samkomulaginu sjálfu. Eins og rakið hafi verið í dómi Hæstaréttar í máli nr. 322/2013, leiðir það ekki sjálfkrafa til ógildingar á sjálfskuldarábyrgð þó þeim skyldu sem leiða af samkomulaginu hafi ekki verið sinnt. Fullnægja þurfi 36. gr. smnl. Meta þurfi sérstaklega hvort skilyrðum laganna um hvort að ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju sé að bera sjálfskuldarábyrgðina fyrir sig. Af dómaframkvæmd megi sjá að það ræðst af heildstæðu mati á atvikum hvers máls fyrir sig hvort beita eigi ógildingarreglu 36. gr. samningalaga. Sönnunarbyrði fyrir því að skuldbinding sóknaraðila sé ógild hvílir á sóknaraðila og hafi hann ekki sýnt fram á það, þ.e. að umræddum ákvæðum samningalaga verði beitt til ógildingar.

Við ofangreint mat telur varnaraðili að ásamt öðru verði að hafa til hliðsjónar, hvað sem líður réttmæti þess að undanskilja greiðslubyrði af fasteignaveðláni vegna frystingar, að skuldurum hafi reynst kleift að halda viðkomandi eign allt til þessa dags. Það að afborganir af húsnæðisláni hafi komið aftur inn virðist þannig ekki hafa raskað verulega forsendum greiðslumatsins.

Varnaraðili bendir jafnframt á að skuldabréfið hafi verið gefið út í nóvember 2008 og hafi því sóknaraðili sýnt af sér ákveðið tómlæti en tæp 8 ár séu frá því að skuldabréfið hafi verið gefið út. Þá hafi sóknaraðili undirritað breytingar á greiðsluskilmálum á láninu sem sjálfskuldarábyrgðaraðili, þann 16. nóvember 2009 án athugasemda. Telur varnaraðili að sóknaraðila hafi því verið í lófa lagið að koma að athugasemdum fyrir.

Telur varnaraðili ekkert fram komið um að forveri varnaraðila hafi ekki sýnt af sér góða viðskiptahætti eða vandað vinnubrögð sín í samræmi við meginreglur og lög nr. 161/2007.

Í ljósi alls framangreinds verði ekki fallist á að forsendur séu til að ógilda ábyrgð sóknaraðila eða víkja henni til hliðar með vísan til 36. gr. smnl. Beri því að hafna öllum kröfum sóknaraðila og byggir varnaraðili kröfu sína á því að reglum samkomulagsins hafi verið fylgt í hvívetna við lánveitingar til sóknaraðila.

Að lokum ítrekar varnaraðili framkomnar málsástæður og krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A, til forvera varnaraðila, upphaflega að fjárhæð kr. 2.000.000.

Þegar sóknaraðili gekk í sjálfsskuldarábyrgð á umræddu skuldabréfi var í gildi samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, sem var undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarfélaganna sinna. Forveri varnaraðila var eitt þessara aðildarfélag og því ekki umdeilt að varnaraðili er aðili að samkomulaginu. Bar FF því að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Sóknaraðili ber fyrir sig að framkvæmd varnaraðila við stofnun sjálfskuldarábyrgðarinnar hafi ekki verið í samræmi við samkomulagið og krefst þess að sjálfskuldarábyrgð á framangreindu skuldabréfi verði aflétt af þeim sökum.

Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það.

Af gögnum málsins er ljóst að greiðslumat var framkvæmt á lántaka og að sóknaraðili undirritaði skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ þann 25. nóvember 2008. Samkvæmt skjalinu bendir niðurstaða greiðslumatsins til þess að lántaki geti efnt skuldbindingar sínar. Það liggur á hinn bóginn fyrir að lánveitandinn lagði til grundvallar ákveðnar forsendur við gerð greiðslumatsins, sem ýmist virðast hafa verið hæpnar eða beinlínis rangar.

Þegar tekið er tillit til allra afborgana, s.s. bílaláns frá TM og afborgana af láni frá Íbúðalánasjóði sem lánveitandi gerði ekki ráð fyrir við matið er ljóst að lántakinn gat

ekki staðið undir öllum útgjöldum miðað við uppgefnar forsendur. Því hefði lánveitandinn átt að gera sóknaraðila grein fyrir því að greiðslugeta lántaka yrði neikvæð þegar frystingu afborgana lyki. Verður því að telja að niðurstaða greiðslumatsins sé röng og hafi gefið sóknaraðila ranga sýn á fjárhagsstöðu lántaka og getu hans til að efna skuldbindinguna.

Sjálfst samkomulagið sem stofnaði til skyldu varnaraðila til að framkvæma greiðslumat, geymir engar reglur eða viðmið um það, á hvaða gögnum fjármálafyrirtæki skuli byggja við gerð greiðslumats. Dómstólar hafa fjallað um þetta atriði að nokkru marki og byggt á því sjónarmiði að greiðslumat, sem framkvæmt er á grundvelli samkomulagsins vegna lántöku, gegni mikilvægu hlutverki. Þótt eðlilegt sé að reisa það á upplýsingum og gögnum frá þeim sem tekur lánið geti fjármálafyrirtæki ekki látið sér í léttu rúmi liggja hvaða upplýsingar eru notaðar og hvaða gagna er aflað. Fjármálafyrirtæki hafi sjálfstæðar skyldur gagnvart þeim, sem gengst í ábyrgð eða veitir veð til tryggingar láninu, til þess að tilgreina réttar upplýsingar í greiðslumati sé þess nokkur kostur og afla nauðsynlegra gagna til þess að matið gefi sem besta mynd af ætlaðri greiðslugetu lántakans. Í úrskurðum nefndarinnar hefur verið byggt á þessum sömu sjónarmiðum og litið svo á að fjármálafyrirtæki geti ekki borið fyrir sig grandleysi um þau atriði varðandi fjárhag skuldarans sem það vissi um eða mátti vita um.

Það nýtur á hinn bóginn ekki við einhlíttra dómafordæma um það álitamál hvaða gagna fjármálafyrirtæki var rétt að krefja skuldarann um eða afla sjálfst, þ.e. hvaða kröfur má gera til þess að fjármálafyrirtæki kynni sér fjárhaginn af eigin rammleik áður en þau kynna niðurstöðuna fyrir ábyrgðarmanni eða veðsala. Úrskurðarnefndin hefur talið að ef byggt er á tekjuupplýsingum sem eru í ósamræmi við skattframtöl frá sama tíma, verði fjármálafyrirtæki a.m.k. að geta skýrt á hvaða gögnum það byggði. Þá hefur verið talið að fjármálafyrirtæki gætu ekki borið fyrir sig grandleysi um skuldir sem þau gátu séð með uppflettingu í þeim upplýsingakerfum sem fjármálafyrirtæki styðjast almennt við. Ekki er til að dreifa einhlítum fordæmum um hvort fjármálafyrirtækjum bar að afla síðasta skattframtals skuldara. Nefndin telur að ekki hafi verið venja að gera það á þeim tíma sem umrætt lán var veitt, en á hinn bóginn hafi það verið óvandað að kynna greiðslumöt án þess að gæta að því hvort upplýsingar í þeim væru í samræmi við skattframtal.

Matið á því hvort ósanngjarnt telst af fjármálafyrirtæki að bera ábyrgðarsamning eða veðsetningu fyrir sig ræðst svo af heildstæðu mati á atvikum.

Úrskurðarnefndin telur að þegar greiðslumatið er virt heildstætt sé útilokað að leggja það til grundvallar að lánveitandinn hafi verið í góðri trú um að niðurstaða þess hafi í raun réttari verið jákvæð. Mátti lánveitandanum vera það fyllilega ljóst að það var alrangt að leggja það til grundvallar matinu að skuldarinn þyrfti ekki að borga neitt af langstærstu fasteignaskuld sinni. Þar við bætist að ekki virðist hafa verið byggt á upplýsingum úr skattframtali skuldarans um aðrar skuldir hans. Í þessu ljósi verður að leggja á varnaraðila að bera hallann af því að réttilega unnið greiðslumat var ekki unnið og kynnt. Fær það ekki hróflað þeirri niðurstöðu eins og þessum atvikum er háttað að lánveitandinn kaus að kynna varnaraðila einfaldlega þá niðurstöðu að lántakandi gæti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu og benda svo varnaraðila á að kynna sér fjárhagsstöðuna nánar. Telur nefndin að með vinnubrögðum sínum við gerð greiðslumatsins og kynningu þess hafi lánveitandinn brotið gegn þeim skuldbindingum sem hann gekkst undir með gerð samkomulagsins og áttu að tryggja að veðsalar og ábyrgðarmenn undirgengjust ekki óafvitandi skuldbindingar fyrir skuldara sem ólíklegt væri að gætu greitt af viðkomandi lánum. Vísan varnaraðila til þess að skuldara hafi um sinn tekist að halda í fasteign sína með því að ná samkomulagi við

kröfuhafa sína um að fresta greiðslum, m.a. af hinu umdeilda láni, styðja ekki við þá málsástæðu hans að sanngirnirök standi til þess að ábyrgðin standi. Þá er ekki ljóst hvenær sóknaraðila varð fyrst ljóst hve hæpnar forsendur voru lagðar til grundvallar greiðslumatinu og þykir í því ljósi ekki koma til álita að láta ábyrgðina standa vegna sjónarmiða varðandi tómlæti hans.

Þegar atvik málsins eru metin heildstætt verður það því talið ósannjarnt af varnaraðila að byggja á ábyrgðaryfirlýsingu sóknaraðila. Eru því fyrir hendi forsendur í máli þessu til að víkja sjálfskuldarábyrgðum sóknaraðila til hliðar, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerna. Þarf þá ekki að fjalla sérstaklega um þær málsástæður sóknaraðila sem lúta að framgöngu varnaraðila og forvera hans eftir stofnun ábyrgðarinnar.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Ábyrgð sóknaraðila, M, á skuldabréfi varnaraðila, F, útgefnu 25. nóvember 2008 af A til FF, nr. X, upphaflega að fjárhæð 2.200.000, er ógild.

Reykjavík, 30. september 2016.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Unnur Erla Jónsdóttir

Hrannar Már Gunnarsson
Elísabet Júlíusdóttir